

ІСТОРІЯ ОДНОГО СЕЛА ЯК СПОВІДЬ

Петро КОЛІСНИК

Copyright © 2010

Як у дзеркалі, в прочитаній, за словами кандидата історичних наук Степана Горошка, “розлогії, детальній історії села”, бачиш свою *малу батьківщину*. І в кожного з вихідців із таких віддалених сіл, у пам’яті така ж річка, як Гірський Тікич. Криві Коліна – це і моє рідне село, із звивистими вуличками, джерелом, де бере початок інша річка з назвою Корса. І хоч воно у зовсім іншому краї, на Тернопільщині, але назва в нього така ж немилозвучна і така рідна моєму серцю – Конюхи. І таких сіл на нашій землі не злічити – з давніми церквами, як кораблик на Уманщині, чи шпилястий, як фортеця, у моєму селі. З них складається наша держава, бо там першовитоки нашої історії, зітканої із протиріч, із життєвих драм різного суб’єктного формату. Саме там треба шукати корені.

Автори це добре розуміють, що й підмітили не в назві, а у підзаголовку “*В історії села – історія України*”. Видання справді заслуговує назви науково-популярного твору за титанічну працю авторів, котрі, як невтомні мурахи, крупинка за крупинкою, зібрали цінні дослідження із майже 250-річного життєпотoku одного села. Хороший приклад для наслідування іншим. Дослідники мого рідного села видали дві книги про історію Конюхів, але так і не змогли відобразити й відсотка того, що зробили доктор економічних наук Володимир Мовчан, журналіст і поет Іван Нерубайський, краєзнавець Василь Олійник. Хочеться щиро, по доброму позаздрити їм!

Свій родовід треба знати досконало, відшукавши найменші подробиці, щоб не забути жодного прізвища, жодного факту. Саме так

це зробили автори цікавого й непересічного дослідження. Переконалий, ми й на крок не наблизимося до цивілізованих європейських держав, не знаючи власних коренів, не пізнавши життя – достеменно, правдиво й цілісно – наших дідів-прадідів. Більше того, мусимо передати ці скарби майбутнім поколінням. За безпам’ятство, переконалий, нині розплачуємося невдачами та прорахунками, адже справді з нас завжди старалися, як пишуть автори, зробити “безлику масу, що не знає свого роду-племені”. Ніколи не пізно це поправити. Тож нехай з’являється у нас в Україні хоча б щороку з десятка таких ґрунтовних людинолюбних досліджень.

Конкретність і правдивість справді найголовніші для авторів книги. Саме тому вона цікава кожному, хто хоче напитися з цього писемного джерела. Де ще можна почерпнути так глибоко, починаючи від далекої кам’яної доби, первісних трипільських поселень і до наших днів. Дуже добре, що кожна сторінка дослідження так прекрасно проілюстрована. Мене особисто вразила наповненість книги чудовими світлинами та малюнками. Кожен рядок животочить історичними фактами. Усе логічно перемежовано так, що з книжки можуть багато почерпнути не тільки жителі Кривих Колін, а й інших населених пунктів. Висновки з прочитаного кожен робитиме сам, і, переконалий, читачі тільки дякуватимуть авторам за надану їм можливість пороздумувати над історією країни.

Дослідження типового українського села, на мій погляд, *прекрасний посібник для учнівської молоді*, яка зможе через прочитане зрозу-

міти, чому так жили українці на своїй землі, чому так непросто формувалися спочатку як етнос, а потім як нація. У багатьох рядках треба було розповідати про те, як Росія і Польща поділили між собою українські землі, а автори висловили це двома рядками пісні:

“Була Польща, була Польща, а стала Росія,
Не заступить син за батька, а батько за сина”.

Хочу звернути увагу всіх, хто гортатиме історію звичайного села Криві Коліна, в якому так багато переплетено загальноукраїнського, на вдалі заголовки, підібрані авторами. Взяти хоча б такі з них, як “Торгували нами, козаками”, “Село без храму – не село”, “Далека краса моя”, “Село як концтабір”, “Марні сподівання” та інші. Прості на перший погляд, вони несуть у собі багато інформації про життя простих українців, людей віруючих, гордих козаків, яких волею суспільних обставин просто продавали, як якусь річ, або морили голодом. У них – біль і гіркота. Могло склестися по-інакшому на наших родючих землях, які мали хороший родовід від трипільської культури.

Не можливо спокійно читати спогади кривоколінців про голодомор. Це їхні душі, рівно 304, а може й більше, постали у *мартиролозі* книги, мов у граніті. І цього вже нікому не стерти із пам’яті поколінь. Як і не забути тих, хто воював за батьківщину з фашистською чумою, пережив другий післявоєнний голод. А типова сільська хата середини ХХ століття нагадує мені мою рідну першу хатинку, в якій народився на початку 60-х років. А кривоколінські жінки такі близькі тим, хто виріс у

селі і знає як їхні спрацьовані руки створювали нове життя і як занедбано тепер ті добрі зерна.

Варто поклонитися авторам книги за четверту частину “*Наші вічні обереги*”. Цього, на жаль, немає ні в одній з книжок, де йдеться про історію звичайних сіл. Гортаючи фотографії шкільних випусків, не поспішайте – придивіться як змінюються випускники. Усі вони сімнадцятирічного віку, але такі різні. Зачіски, одяг, обличчя – у всьому різні епохи, різні віяння. Тільки за цим, здавалося б, суто зовнішнім виглядом, можна багато чого зрозуміти та проаналізувати читачеві і подякувати авторам за зібрані шкільні фотоальбоми.

А “*Життєдайні джерела. Кривоколінські криниці*” зачаровують і, як пишуть автори, “бережуть пам’ять родоводу”. Не забули вони добрих справ своїх земляків, котрі вміли майстерно викопати та оздобити їх. Скажімо, хатня криниця у Параски Мовчан узагалі унікальна, адже не доводилося бачити чи, бодай, чути про таке водовпорядкування.

“*Люди і долі*” – історії, які можливо колись знайдуть себе у великих романах, а поки що так скромно дивляться зі сторінок книги про минувшину і сьогодення рідного села. Не забули автори про талановитих земляків, які майстерно вишивають чи складають вірші. Душу гріє одна думка: і все це – у невеликому селі! Чи можуть таким похвалитися наші сусіди. Хіба є підстави не вірити, що з такими людьми село мусить розквітнути і славитися на увесь світ. Дай Боже, щоб по всіх місцинах нашої держави це сталося у найближчі роки.

При зручній нагоді обов’язково побуваю в Кривих Колінах, щоб на власні очі побачити тих, хто там проживає.

*З повагою до всіх жителів та вихідців села Криві Коліна,
до авторів книги-оповіді та широкої аудиторії небайдужих читачів,
котрі діяльно вболівають за долю України і процвітання її сіл, хуторів та містечок,
член Національної Співки журналістів України, підполковник міліції, тернополянин*

Петро КОЛІСНИК

АНОТАЦІЯ*Колісник Петро Михайлович.***Історія одного села як сповідь.**

В критично-аналітичному стилі дана винятково висока оцінка науково-популярного видання “Криві Коліна крізь терни і роки. В історії села – історія України” (К.: КВІЦ, 2010. – 712 с.), що підготовлена Володимиром Мовчаном, Іваном Нерубайським і Василем Олійником. Зокрема, звертається увага на ґрунтовність історико-краєзнавчого матеріалу, зібраного та систематизованого авторами, починаючи з часів трипільської культури, моменту виникнення типового села на Тальнівщині всередині XVIII століття, через драми, лихоліття і здолання кріпацтва, заборони української мови і пісні, двох світових воєн, голодоморів і лицейського досвіду побудови розвиненого соціалізму в одній імперії, до державного суверенітету України та сьогодення її одного села. Крім джерельної правдивості, котрою наповнений текст книги у взаємозалежному висвітленні рідної малої батьківщини і великої Батьківщини, кожна сторінка дослідження прекрасно проілюстрована, повно животочить історичними фактами і громадськими подіями. До цього треба додати вдалі заголовки частин і розділів деталізованої оповіді, а головне – творчість, патріотизм і працелюбність сьогоденних кривоколінців в облаштуванні свого села як культурно-освітнього центру Черкащини.

Ключові слова: мала батьківщина, історія села, Криві Коліна, Конюхи, Гірський Тікич, Корса, держава, Україна, дослідження як титанічна праця, історичний факт, українські землі, голодомор, війна, земляки, правдивість, талант.

АННОТАЦИЯ*Колісник Пётр Михайлович.***История одного села как исповедь.**

В критическо-аналитическом стиле дана исключительно высокая оценка научно-популярного издания “Кривые Колени сквозь тернии и года. В истории села – история Украины” (К.: КВИЦ, 2010. – 712 с.; укр.), подготовленного Владимиром Мовчаном, Иваном Нерубайским и Василием Олейником. В частности, обращено пристальное внимание на всеобъемлющий историко-краеведческий материал, который собран и сис-

тематизирован авторами, начиная со времен трипольской культуры, момента возникновения типичного села на Тальновщине в середине XVIII века, сквозь драмы, лихолетия и преодоление крепостничества, запрещения украинского языка и песни, двух мировых войн, голодоморов и лицейского опыта построения развитого социализма в одной империи, к государственному суверенитету Украины и настоящего дня её одного села. Кроме родниковой правдивости, которая наполняет текст книги во взаимозависимом освещении родного малого отечества и большой Родины, каждая страница исследования прекрасно проиллюстрирована, полно мироточит историческими фактами и общественными событиями. К этому нужно прибавить удачные названия частей и разделов детализированного сказания, а главное – творчество, патриотизм и трудолюбивость сегодняшних кривоколенцев в обустройстве своего села как культурно-образовательного центра Черкащины.

Ключевые слова: малая родина, история села, Кривые Колени, Конюхи, Горный Тикич, Корса, государство, Украина, исследование как титанический труд, исторический факт, украинские земли, голодомор, война, земляки, правдивость, талант.

ANNOTATION*Kolisnyk Petro.***History of One Village as a Confession.**

The scientific-popular publication of Volodymyr Movchan, Ivan Nerubaivskyi and Vasyli Oliynyk “Kryvi Kolina through thorns and years. In the History of Village – the History of Ukraine” is considered in critical-analytical style and exceptionally highly. The attention is paid to the thoroughly organized historical-regional material gathered and systemized by the authors from the time of Trypillya culture, through the dramas, hardships and overcoming of serfdom, outlawing of Ukrainian language and folk song, two world wars, famine and tragic experience of construction of developed socialism in one Empire, to the state sovereignty of Ukraine and the present day of its village. It must be stressed that each page of the publication is wonderfully illustrated, is full of historical facts and public events.

Key words: small Motherland, history of village, Kryvi Kolina, Koniuhy, Hirskyi Tikych, Korsa, state, research as a titanic work, historical fact, Ukrainian lands, famine, war, countrymen, truthfulness, talent.

Надійшла до редакції 15.09.2010.